

Celoštátne kolo Dejepisnej olympiády pre SŠ

5. ročník, školský rok 2012/2013

Písomný test pre kategórie A a B

1. Do textu v odpoved'ovom hárku vpíšte chýbajúce údaje:

Rím prešiel od roku, ktorý sa považuje za rok založenia mnohými premenami. NA počiatku bol kráľovstvom. Roku založili občania republiku a starostlivo dbali, aby res-publica bola spravovaná spravodlivými zákonmi. Tzv. zákony.....boli vytesané v bronz, vystavené na trhovisku, aby si ich občania ľahšie zapamätali a boli zhudobnené do piesne. Rím viedol dobyvačné vojny, ktoré mu prinášali bohatstvo, ale aj problémy a najmä mocenský boj. Republikánsky Rím sa neudržal. Jeden z jeho tribúnov sa v roku stal vlastne prvým cisárom.

2. Partenon v Aténach považujeme za „zázrak“ architektúry a vedy. Grécki architekti stavbu projektovali tak, aby umocnili jej veľkoleposť. Starostlivo vytvárané krivky stĺpov zvýrazňujú výšku budovy. Čo vedeli využiť na dosiahnutie tohto efektu? Odpoveď napíšte do odpoved'ového hárku.

3. V odpoved'ovom hárku namiesto písmen A – C napíšte správne odpovede:

Na prelome rokov ... **A** bol vojvoda Štefan korunovaný (*kým*)....**B** za uhorského kráľa. Územie krajiny rozdelil na kráľovské komitáty/župy, na čele ktorých stáli župani. Zriadil funkciu **C** ..., najvyššieho úradníka v krajine.

4. Beneš Krabice z Weitmile píše o založení pražskej univerzity roku 1348:

„... A prichádzali sem študenti z cudzích krajín, totiž z Anglicka, Francúzska, Lombardska, Uhorska a Poľska, ako aj ďalších okolitých krajín. ... mesto sa vďaka svojej univerzite stalo známe a slávne.“ **Odpovede na nasledovné otázky zapíšte do odpoved'ového hárku:**

A Kto založil pražskú univerzitu?

B V akom európskom meste existovala najstaršia univerzita?

C Kto v čase založenia pražskej univerzity vládol v Uhorsku?

D Založil podľa jej vzoru prvú univerzitu v Bratislave?

5. Určite, či sú jednotlivé tvrdenia týkajúce sa tzv. severných vojen správne alebo nesprávne. Do odpoved'ového hárku napíšte áno alebo nie:

V 17. storočí boli veľkými konkurentmi na severe Európy štáty Švédsko – Poľsko – Rusko – Fínsko. Viedli proti sebe celú sériu tzv. severných vojen, z ktorých sa prvá odohrala v rokoch 1655 -1660. Ruské vojská sa nalodili v Sankt Peterburgu.

6. Termínom konkordát sa označuje zmluva medzi:

- a) panovníkom kresťanom a panovníkom nekresťanom
- b) panovníkom a šľachtou
- c) panovníkom a pápežom

V odpoved'ovom hárku zakrúžkujte správnu odpoveď.

7. V odpoved'ovom hárku podčiarknite za písmenami a) – b) pojmy, ktoré logicky do skupiny nepatria:

- a) szatmársky mier, vestfálsky mier, San Stefanský mier, mierová zmluva zo Sévres, parížska mierová zmluva
- b) bostonský čajový večierok, Thomas Jefferson, konfederačné články, kontinentálny kongres, bitka pri Gettysburgu,
- c) bitka pri Poltave, tylžský mier, bitka troch cisárov, maršál Kutuzov, Svätá aliancia

8. Náboženské vojny vo Francúzsku sprevádzal boj o ovládnutie regiónov kráľovstva s využívaním najrôznejších prostriedkov. Organizovaný masaker hugenotov vošiel do dejín ako:

- a) noc dlhých nožov
- b) krištáľová noc
- c) bartolomejská noc

Správnou odpoveď zakrúžkujte v odpoved'ovom hárku.

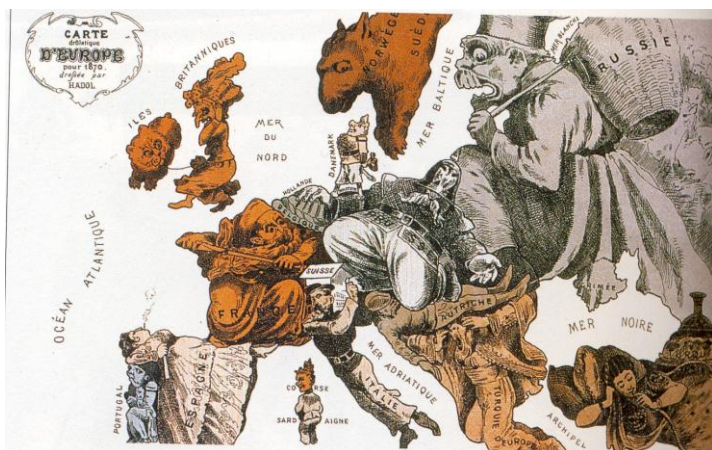
9. Podčiarknite udalosti, ktoré sa chronologicky prelínajú s obdobím Francúzskej revolúcie:

Poprava Karola I., prisahanie uhorských jakobínov, vyhlásenie nezávislosti amerických štátov, tzv. slávna revolúcia v Anglicku, cesta Petra I. po európskych krajinách, protihabsburské povstania v Uhorsku, Belgická revolúcia, vláda Leopolda II., vláda kráľovny Viktórie, vojna o španielske dedičstvo, vyhlásenie nantského ediktu, vyhlásenie nezávislosti Grécka, boje o obilné zákony, bitka pri Trafalgare.

10. Na prelome 18. a 19. storočia si vzdelanci oboch konfesí zakladali učené spoločnosti a spolky, vydávali noviny, zaujímali sa o dejiny a kultúru vlastnej krajiny, národa, cirkvi. I keď zvyčajne vykonávali činnosť krátko, predstavujú dôležitý medzník v spolkovej, osvetovej a národnej činnosti. **Doplňte v odpoved'ovom hárku dátumy, kedy vznikli nasledujúce spolky:**

- a) Slovanská spoločnosť v Banskej Bystrici
- b) Slovenské učené tovarišstvo v Trnave
- c) Učená spoločnosť banského okruhu
- d) Slovenský čitateľský spolok
- e) Spolok milovníkov reči a literatúry slovenskej
- f) tajný spolok Vzájomnosť

11. Pozorne si prezrite dobovú komickú mapu a **do odpoved'ového hárku napíšte na nasledovné otázky:** Počas ktorého vojnového konfliktu táto mapa vznikla? Kedy prebiehal vojnový konflikt? Prečo autor zobrazil Osmanských Turkov v bezstarostnej pozícii?

12. Udalosti chronologicky zorad'te od najstaršej a v odpoved'ovom hárku pripište k poradovému číslu prislúchajúce písmeno :

A viedenský kongres; **B** vyhlásenie nezávislosti USA; **C** vyhlásenie Trojspolku; **D** vypuknutie reformácie; **E** vyhlásenie Talianskeho kráľovstva; **F** vláda Direktória vo Francúzsku; **G** búrské vojny; **H** navigačné akty; **I** dobytie Konstantinopolu osmanskými Turkami; **J** rakúsko-uhorské vyrovnanie.

13. V odpoved'ovom hárku doplňte správny rok udalosti a zakrúžkujte správnu odpoveď: Počas tzv. krvavej nedele v roku sa v Rusku odohral:

a) atentát na cára a štátny prevrat; b) streľba do procesie veriacich c) výstrel z križníka
Auróra

14. Vysvetlite podstatu francúzskeho spojeneckého systému v 20. rokoch 20. storočia.

Správnou odpoveď zapíšte do odpoved'ového hárku:

15. Národnostné zloženie Slovenska bolo v 30. rokoch 20. storočia pestré. **V odpoved'ovom hárku do tabuľky zapíšte odpovede na nasledovné otázky:** Ktoré národnostné menšiny v tom čase na Slovensku žili. Slovákov bolo 68,4 %. **Pod percentuálne údaje (podľa početnosti) pripíšte** zodpovedajúcu národnostnú menšinu (17,6 %, 4,5 %, 3,7 %, 2,8 %, 2,0 %, 0,9 %).

16. Nápis na dobovom plagáte „Ďakujeme nášmu vodcovi“.

Plagát bol vydaný na oslavu okupácie Sudet nacistami. Táto situácia bola aj odrazom krízy vo vzťahoch medzi Československom a jeho spojencami Veľkou Britániou a Francúzskom, ktorí sa jednoznačne postavili za ústupky voči Nemecku.

Doplňte v texte odpoved'ového hárku chýbajúce údaje, ktoré sa viažu na problém zabratia územia Sudet Nemeckom a ich prinavrátania Československu.

17. Od prelomu 50. a 60. rokov 20. storočia sa vo vyspelom svete začínala tretia priemyselná (vedecko-technická) revolúcia. Je charakteristická úplne novým typom vedeckých technológií. Základným produktívnym činiteľom tejto etapy industriálnej éry sa stali počítače. Počítačová revolúcia umožnila vybaviť stroje „vlastnou inteligenciou“. Jeden príkladov priameho spojenia vedy a počítačovej techniky je jadrová elektrárňa. **Do odpoved'ového hárku napíšte, kde na Slovensku a kedy bola spustená prevádzka prvej jadrovej elektrárne.**

18. Predvolebné plagáty Demokratickej strany a Komunistickej strany Slovenska do parlamentných volieb 26. mája 1946. **Do odpoved'ového hárku napíšte, koľko percent hlasov (zaokrúhlene) dali voliči jednotlivým politickým stranám a vysvetlite, aký význam mala v tomto predvolebnom období Aprílová dohoda:**

19. Ústava Slovenskej republiky v súčasnosti zaručuje právo na súkromné vlastníctvo. Toto právo však v našom prostredí nebolo vždy samozrejmosťou. Od kedy – dokedy nebolo v Ústave Československej republiky zakotvené? Aké formy vlastníctva boli vtedy ústavne garantované? **Správne odpovede napíšte do odpoved'ového hárku.**

20. Pomocou odpovedí na uvedené otázky v odpoved'ovom harku **vylúštite tajničku:**

1. Autor osvetových spisov Zeleninár, Slovenský včelár a i.
2. pôsobisko Juraja Fándlyho
3. vzdelávacia inštitúcia pre katolíckych kňazov, založená Jozefom II.
4. prvý kodifikátor slovenčiny
5. prvé slovenské noviny 1783 - 1787
6. kultúrne stredisko bernolákovského hnutia
7. najvýznamnejší básnik píšúci v bernolákovčine
8. sídlo generálneho seminára
9. autor prvej jazykovej normy a prvého slovenského románu
10. autor prvej národnej obrany Slovákov
11. krúžok vlasteneckých ... (doplniť) ... založený v generálnom seminári
12. ústava, súbor základných zákonov
13. program spolupráce slovanských národov rakúskeho cisárstva
14. návrat, obnovenie starých poriadkov
15. najcitovanejší epos Jána Hollého
16. miesto posledného odpočinku Jána Hollého

Autori: PhDr. Anna Bocková, PhD., PhDr. Daniela Kodajová

Recenzent: PhDr. Ľubica Kázmerová, CSc.

© Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Vydal: IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2013